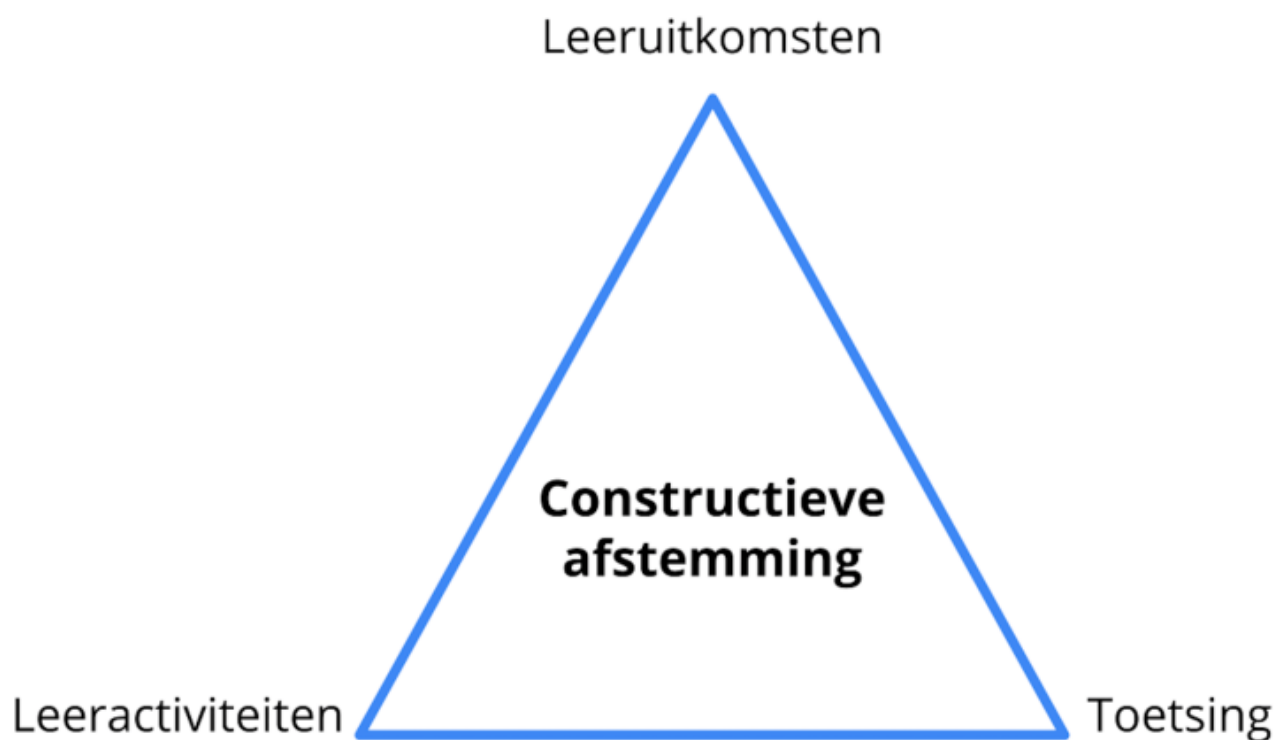

Voor klas H2B staat de komende weken tijdens de lessen lichamelijke opvoeding basketbal op het programma. Tijdens de les oefenen de leerlingen met dribbelen en lay-ups. Aan het eind van de periode toetst de docent het onderwerp. De leerlingen nemen plaats in een lokaal en krijgen een schriftelijke toets over basketbal.

Afstemming

Bij dit flauwe voorbeeld voel je aan dat er iets niet klopt. Het doel (basketbal) sluit wel aan bij de lesactiviteiten, maar een schriftelijke toets als afsluiting is erg onlogisch. Het principe van 'constructive alignment' (Biggs & Tang, 2011) stelt dat de toetsing en de leeractiviteiten altijd gericht moeten zijn op de leerdoelen. In het Nederlands wordt dit principe omschreven als 'constructieve afstemming'.

Ondanks dat het gebrek aan samenhang in bovenstaand voorbeeld overduidelijk is, is constructieve afstemming niet altijd vanzelfsprekend. Zo moesten leerlingen van mij ooit als eindopdracht een onderzoek presenteren voor de klas, zonder dat het presenteren geoefend was in de les. Of ik liet leerlingen als voorbereiding op de eindtoets pas in de voorlaatste les oefenen met toetsvragen. Hoe zorg je voor samenhang in je lessen, of breder, in je curriculum?

Backward design

Een manier om onderwijs te ontwerpen is om te beginnen met het formuleren van leerdoelen en eventueel bijbehorende succescriteria. Welke kennis of vaardigheden wil je dat de leerlingen leren? Wanneer is dit van voldoende kwaliteit? Over het werken met leerdoelen en succescriteria schreven Hannelore en Valentina dit drieluik: [1](#), [2](#) en [3](#).

Vervolgens bepaal je als docent hoe jij het geleerde zichtbaar wil maken. Hoe moeten jouw leerlingen laten zien dat zij de doelen (op het juiste niveau) beheersen. Dat kan met een schriftelijke toets, maar ook met een verslag, maquette of portfolio. Michiel liet eerder in [dit artikel](#) 43 alternatieven zien om het geleerde zichtbaar te maken.

De leeractiviteiten zijn de activiteiten die nodig zijn om de doelen (op het juiste niveau) te behalen. Leeractiviteiten bepalen de activiteiten in de les, maar ook activiteiten die buiten het lokaal plaatsvinden kunnen leeractiviteiten zijn.

Start met leerdoelen

Als je onderwijs ontwerpt vanuit de leerdoelen, begin je bij het einde: de gewenste leeruitkomsten. Zo kun je bijvoorbeeld de kerndoelen of de eindtermen als startpunt nemen. Door terug te redeneren denk je vervolgens na over de manier waarop je het leren zichtbaar wil maken en eventuele vormen van toetsing. De lessen ontwerp je hierbij op zo'n manier dat ze aansluiten bij de leerdoelen en een goede voorbereiding vormen voor de toetsing.

Deze manier van werken volgt de stappen van het [backward design model](#) (Wiggins & McTighe, 1998), een van de meest gebruikte modellen bij het les- of curriculumontwerp. (Verschillende modellen worden beschreven in [dit artikel](#)).

Het backward design model laat het ontwerpen zien als een lineair proces. Belangrijk is om echter voor ogen te houden dat les- of curriculumontwerp altijd cyclisch is. Zo is het bijvoorbeeld na het uitvoeren van een les misschien nodig om de leerdoelen, toetsing of leeractiviteiten te verscherpen of aan te passen.

Curriculumontwerp in een notendop

Uit onderzoek blijkt dat een goede constructieve afstemming leidt tot hogere leerresultaten. Op dit moment zijn we vanuit Vernieuwenderwijs samen met Onderwijs Maak je Samen bezig met het schrijven van 'curriculumontwerp in een notendop'. In dit boek besteden we onder andere aandacht aan de manier waarop je samenhang in je lessen of curriculum tot stand kunt brengen. We hopen dit boek in het voorjaar uit te geven. Houdt hiervoor onze nieuwsbrief in de gaten!